

ΤΟ ΛΙΘΑΡΙ

(Συνέχεια και τέλος)

Στὸ γραφεῖο τοῦ προέδρου, ὁ Σπήλιος διηγόταν τὴ χρεσινὴ συνάντησῃ στὸ Σύλλογο. Καταλαβαίνοντας πῶς θ' ἀρχίσει νὰ τοῦ παραπονιέται, ὁ Γιαμαλίδης, ἀνακλαδίστηκε στὴν καρέκλα του κι' εἶπε μὲ κουρασμένο ὑφος :

— "Αχ! νᾶταν δυνατὸ νὰ γλυτώσω! Δὲν μπορῶ πιά. Στὴ λογοδοσία μου, θὰ τοὺς παρακαλέσω νὰ μὲ ἀπαλλαξούν. Φτάνει. "Ας κοπιάσει κι' ἄλλος νὰ δουλέψει γιὰ τὴν Ἀδελφότητα. Κύττα δῶ... δὲ φαντάζεσαι πόσο ἔμεινα πίσω στὶς δικές μου δουλειές. Ποῦ νὰ προφτάσω... "Επειτα ποῦ μυαλό...

"Ο Σπήλιος τὸν κύτταξε δίσπιστα καὶ κούνησε μηχανικὰ τὸ κεφάλι. «Σὲ μᾶς τὰ λέει αὐτά! σὲ μᾶς ποὺ τὸν ἔρωμε!» Δὲν ἥταν ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ὁ Γιαμαλίδης ζητοῦσε , ἀ πιραιτηθεῖ «ἔνεκεν ἀτομικῶν ἀσχολιῶν». Τὸ ἔκανε γιὰ νὰ τὸν παρακαλέσουν καὶ πάλι. Μήπως κι' αὐτὸς δὲν ἔκανε τὰ ἴδια προτοῦ παρουσιαστεῖ... ὁ ἀναθεματισμένος!

— Αἰσθάνομαι τὸν ἔσωτό μου κουρασμένο...

Κι' ὁ Σπήλιος ποὺ ἥρθε νὰ τοῦ ζητήσει βοήθεια! «Τώρα ποὺ κινδυνεύω μ' ἀφήνεις. Μήν τοι ωρύεσαι!» τοι μαζόταν νὰ τοῦ πεῖ. «Κι' οἱ δυό μας ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα γιατὶ καὶ στοὺς δυό μας φάνηκε γουρλήδικη. Μὰ κατάπιε σὰ βότσαλα τὰ λόγια του.

— "Αχ! αὐτὰ τὰ νέα μέλη! Νομίζουν πῶς ὅλα μποροῦν νὰ τὰ κάνουν. Σηκώθηκαν, σὰν παιδιά, νὰ τὰ βάλλουν μὲ μᾶς ποὺ...

— Δὲ θ' ἀνακατευτῷ διόλου στὸν ἀγῶνα τους. Δὲ θέλω νὰ λένε πῶς μεροληπτῶ καὶ προπαγανδίζω.

• Ο Σπήλιος τὸν κύτταξε πάλι, «Μπᾶς καὶ δὲ μᾶς θέ-

λει πιά!... σκέφτηκε πεισματικός. Πρόσφτασε φάίνεται καὶ τὸν κατήχησεν ὁ ἄλλος... "Ισως νὰ συμφώνησαν καὶ γιὰ τὴν ἄλλη δουλειά... 'Εμεις παλιώσαμε πιά.

Χωρίστηκαν νωρίς κεῖνο τὸ βράδυ.

— Μπά! θὰ ἐνεργήσω μόνος μου, ψιμύδιζε γυρίζοντας μὲ ἀργὸ βῆμα στὸ σπῆτι του. Δόξα τὸ Θεό, μου μένουν ἀκόμα πολλοὶ φίλοι...

"Αρχισε τὶς ἐπισκέψεις του ἀπὸ τὸ Δημήτρη — ἔνα παλιὸ μέλος πάντα πρόθυμο νὰ κάνει διὰ του ζητήσουν. "Ο Δημήτρης, μάντεψε ἀμέσως τὸ λόγο ποὺ ἔφερε τὸ γενικὸ γραμματέα ώς τὸ κατώφλι τῆς πόρτας του. Μὰ δὲν κολακεύτηκε σὰν ἄλλοιες.

— Πᾶντες πέντε μῆνες ποὺ δὲν φάνηκες τοῦ εἶπε προσφέροντάς του κάθισμα.

— Δὲν ἀδειάζω καῦμένε τὸ ξέρεις. "Εμένα πάντα μ' ἀρέσει ἡ παρείτσα.

Μύλησαν γιὰ δουλειές κι' ὁ Σπήλιος κατὰ τὴν προεκ-
λογικὴ συνήθειά του, ἔδειξε ἐνδιαφέρο. Τόσο ἐνδιαφέρο
ποὺ θὰ ἔλεγε κανεὶς διὰ κινδύνευαν δικά του συμφέ-
ροντα. "Αχ! αὐτὴ ἡ στασιμότητα τῆς ἀγορᾶς! Κι' ἀνα-
στέναξε.

— Εἶδες διόλου τὸ καινούργιο ψηφοδέλτιο; ρώτη-
σεν ἐπὶ τέλους ὁ Σπήλιος χάνοντας τὴν ὑπομονή του.

— Ναι...

— Πῶς σου φάνηκε;

Σιωπή.

— Καλὰ κάνεις καὶ δὲν ἀνακατεύεσαι. Τὶ τοὺς θὲς
τοὺς μπελάδες! Δὲ θ' ἀκούσεις ποιὲς οὕτε ἔνα εὐχαριστῶ.

Σιωπή.

— Φαντάστηκες ποτὲ διὰ τὰ πετεινάρια θὰ ζητοῦσαν
ν' ἀνακατωθοῦν στὸ συμβούλιο.

"Ο Δημήτρης κάπνιζε βλέποντας κατὰ γῆς σὰ νάταν
ἀφηρημένος.

— Πρόσεξε καλά... "Ερχονται νὰ γκρεμοτσακίσουν
ὅσα φτιάξαμε. Δὲν ἔχουν ίδεαν πῶς κυβερνοῦν, αὐτοί, ποὺ
δὲν ἀπόχτησαν ἀκόμα δικό τους σπιτικό. Μὴν πιστεύεις τὰ
παχειά τους λόγια.

Σιωπή.

«Τί πᾶν νὰ πεῖ ή αἰνιγματική αὐτὴ στάση! σκέφτηκεν ὁ Σπήλιος. Γιατὶ σωπαίνει ἔτσι, αὐτὸς ποὺ πάντα συμφωνοῦσε μαζύ μου! Μήπως;»

— "Ας είνε... κάνε ότι θέσ... μὰ πρόσεχε. Θὰ τὰ ξαναποῦμε.

Τὸν χαιρέτησε καὶ βγῆκε.

Τ' ἀπόγευμα τῆς ζύδιας ἡμέρας, παρουσιάστηκε στὸ γραφεῖο τοῦ Μίλτου — ἔνα ἄλλο παιλὶ μέλος. Ὁ Μίλτος τὸν δέχτηκε μὲ διάθεση τέτοια ποὺ ὁ Σπήλιος ἄρχισε χωρὶς στριφογυρίσματα.

— Εἶδες, εἶδες...

— Ναί, χάλια τὸ καινούργιο ψηφοδέλτιο.

— "Ἐπὶ τέλους βρῆκα ἔνα λογικὸν ἀνθρώπο. Ἡ μουνα βέβαιος πὼς ἐσὺ θὰ μὲ καταλάβαινες. Ὅλοι μας δουλέψαμε νὰ φέρουμε τὴν Ἀδελφότητα στὸ ὑψος ποὺ βρίσκεται σήμερα. Ἐκεῖ λοιπὸν ποὺ καμαρώναμε γιὰ τὸ ἔργο μας, ξεφύτε ωσαν τὰ ζιζάνια... καταλαβαίνεις.

— "Αστα νὰ πλνε...

— Τούλαχιστον νὰ εἴχαμε νὰ κάνωμε μὲ τίποτα σοειδοὺς ἀνθρώπους, στὸ διάολο... Μ' αὐτοὶ είνε ἄψητοι! δὲν ἀκοῦς ἀπὸ τὸ στόμα τοὺς παρὰ κούφια λόγια. Σ.ὸ Θεό σου: Βρίσκεις σωστὸ ἔπειτα ἀπὸ τόσα χρόνια... Ἐπὶ τέλους ἔχουμε δίκαιωματα.

— Κι' ὅμως είνε καιρὸς νὰ ξεκουραστεῖς. Ἐσὺ ὁ ζύδιος μοῦ ἔχεις πεῖ τόπες φορὲς πὼς βιαρέθηκες. Καὶ μὲ τὸ δίκιο σου... σκοτώθηκες. Φτάνει πιά. "Ασε καὶ τοὺς ἄλλους νὰ ἔργαστοῦν...

‘Ο Σπήλιος ἔχασε τὰ νερά του... Στὴν ἀμηχανία του, ἔβγαλε τὸ μινύλι καὶ σκούπισε ἀπὸ τὸ μέτωπό του τὸν ἰδρῶτα.

— Γιὰ νὰ μᾶς τὰ κάνουν ρόϊδο, κατώρθωσε νὰ πεῖ.

— Δὲν είναι δὰ καὶ τόσο ἄψητοι ὅσο φαντάζεσαι. 'Ο Σταῦρος ἔξαφνα... ἔχει... πῶς νὰ στῶ πω.. ὅλα τὰ στοιχεῖα...

Πάλι τὸ καταρραμένο ὄνομα. Μπροστὴν στὰ μάτια τοῦ Σπήλιου ξεδιπλώθηκε ἔνα κόκκινο πυνά. Συγκρατήθηκεν ὅμως.

— Καλὸς καὶ ἄξιος μὰ λίγο ἔγωιστής. "Αν περ-

μενε... διν δὲν βιαζόταν τόσο... κάτι θὰ γινόταν ἀργότερα... Μὰ χώνει τὴ μύτη του παντοῦ.

— "Έχεις δίκιο, εἰπεν δ Μίλτος μὲ μισθωτούδιο ύφος προσπαθώντας νὰ πνίξει τὸ χαμόγελό του. Μὰ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ χαλᾶς ἔτσι τὴ ζαχαρένια σου... Ἐσύ, ἐνας τόσο σοθαρός ἄνθρωπος καὶ μὲ τόσους δπαδούς!

"Ο Σπήλιος ἔννοιωσε στὸ κορμί του κάποιο σύγκρονο.

— Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ χολοσκᾶς. "Αν ἐογάστηκες καλά — καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία γι' αὐτὸ — τὰ μέλη θὰ τὸ ἀναγγωρίσουν. "Επειτα ἐσὺ πάντα ἐθριάμβεψες.

"Ο Σπήλιος ἔννοιωσε πάλι μέσα του κάτι νὰ τὸν ἀγκυλώνει. Σηκώθηκε. "Α! τοῦτος ἡταν χειρότερος, ἀπὸ τὸ Δημήτρη. Τὰ μάτια του ἔδγαξαν λάμψεις ποὺ τὸν ἔκαιγαν. Γιὰ πρώτη φορά στὴ ζωὴ του δοκίμαζε τὸ ἀγκιλλωμα τῆς εἰρωνίας. "Εννοιωθε τὴν ὅρεξη νὰ σηκώσει τὸ χέρι του καὶ νὰ τοῦ σκάσει μιὰ γροθιά. "Εσφιξε τὰ δόντια καὶ βγῆκε. Πίσω, τοῦ φάνηκε πῶς ἀκουσε δυνατὰ γέλια ποὺ τὸν περόνιασαν.

Κι' ἀλήθεια! "Ο Μίλτος, σὰ βρέθηκε μόνος, ἀφῆσε τὸν ἔαυτό του νὰ ξεσπάσει...

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωΐ δ Σπήλιος δὲν τὸ κούνησε ἀπὸ τὸ γραφεῖο του. Ρίχτηκε στὴ δουλειά του ποὺ δὲν πήγαινε καὶ τόσο καλά. Ναί! "Επρεπε μὲ κάθε θυσία νὰ κριτήσει τὴ θέση του στὴν Ἀδελφότητα. Πάντα κάτι τσιμποῦσε. "Οχι βέλαια μεγάλα πυσά — πᾶνε οἱ παλιοὶ καλοὶ καιδοὶ — μὰ οἰκονομιόταν. Περίμενε τὸ Νικόλα μὲ τὸν Ἀλέκο τὸν ἀρεθωνιαστικὸ τῆς κόρης του, νὰ τοῦ φέρουν νέα. Εἶχαν ἀναλάθει νὰ δοῦν μερικὰ πρόσωπα, αὐτοὶ ποὺ δὲν «ἀφαρπάζονται» σὰν τοῦ λόγου του. Τὶ τοὺς εἶπαν; Ήδως τοὺς δέχτηκαν; Εἶνε ἀκόμα φίλοι ή πηγαν κι' αὐτοὶ μὲ τοὺς ἄλλους;

Κατὰ τὸ μεσημέρι ἤρθε κοντά του δ Γιάννης, ἔνα παλιό μέλος τῆς Ἀδελφότητας. "Ο Σπήλιος τὸν δέχτηκε χαρούμενος. Τὸν τράταρε καφὲ καὶ τοῦ πρόσφερε τσιγάρο.

— Δικός σου... ἐγὼ κι' ή παρέα μου...

— Εὔχαριστω...

— Θὰ τοὺς μποῦμε στὸ ρουθοῦντι.

— Είδες άναίδεια! 'Αμ' ὁ Μίλτος, ὁ Δημήτρης, ὁ
Αντώνης!

— Θὰ μᾶς τὸ πληρώσουν... ἔννοια σόν. Μὴν πικραί-
νεσαι.

Συνέχισαν σ' αὐτὸ τὸν τόνο γιὰ πολλὴν ὥρα. 'Ο κὺρο
Γιάννης πρόθυμος, δυνατὸς — εἶχε πέντε μαζύ του —
φασαρίας, γιόμισεν αἰσιοδοξία τὸ Σπήλιο. "Αξιφνα προ-
τοῦ ἡ κουβέντα ξεφυλλίστει — ἀν καὶ τέτοιο θέμα ποτὲ
δὲν ξεφυλλίζεται — σταμάτησε λίγο καὶ ξερὰ - ξερὰ τοῦ
ζήτησε μιὰ χάρη.

— "Ο, τι θὲς Γιάννη μου...

Τοῦ εἶπε πὼς δὲν πᾶνε καλὰ οἱ δοιλειές του, πὼς
εἶνε στενοχωρημένος καὶ πὼς ἔ, ει ἀνάγκη... σιράντα λί-
ρες... Γιὰ λίγο μόνο καιρό.

'Ο ἀριθμὸς «σιράντα», χτύπησε στ' ἀφτὶ τοῦ Σπή-
λιου, ὅπως στὸ μέτωπό του ἔνα ξυλένιο σκεπαρνάκι. «Κι'
ὅμως εἶνε πέντε» σκέφτηκε. Δὲν μπορῶ, δὲν πρέπει νὰ
χάσω πέντε ψήφους. Πῶς νὰ γίνει! "Α! τὸν παλιάν-
θρωπο! Διάλεξε τὴ στιγμή... νὰ μοῦ περάσει στὸ λαιμὸ
τὸ σκοινί... Σιράντα λίρες εἶνε πάρα πολλές. Δυὸ κόμποι
ΐδρωτα, ἔλαιψαν στὸ μέτωπό του. Πάρα πολλές...

— Μόλις εὐκοληθῶ... εἶπεν ὁ ἄλλος γιὰ νὰ τὸν βοη-
θήσει.

— Καλὲ δὲ ντρέπεσαι, κιτώρθιωσε νὰ προφέρει μὲ
δυσκολία. Μόνο νά... δὲν ἔχω πούλειρες παρὰ τὶς μισές...

— Μόλις μὲ τριάντα θὰ τὰ κουτσοκατάφερνα. Δὲν
ξέρεις ἐσύ... εἴμαι ως τὸ λαιμό...

— Πᾶρε χοιστιανέ μου καὶ κάνε τὴ δοιλειά σου.

— Μὲ σώζεις φίλε μου, σ' εὐαριστῶ. Μοῦ δίνεις
θάροις νὰ φιγωτὸ μὲ τὰ ὅλα μου σ' αὐτὴ τὴν ὑπόθεση. Τώ-
ρα ποὺ ἔχω τὸ κεφάλι μου ἥσυχο ἀπὸ τὸν χοεωφελέτες...
θὰ δεῖς. θὰ δεῖς...

— Αἴντε γε ἀ σου. Καὶ τοῦ ἔσφρεξε τὸ χέοι.

«Τὶ καὶ ἡ ἔκανα ποὺ ἥρθα πρῶτα σ' αὐτόν! ψιθύρισεν
ὁ Γιάννης κατεβίνοντας τὶς σκάλες. "Απὸ τὸ Σιανδρο ὅδε
θίληγπινε τίποτα. Δὲν ἔχει... δὲν ἔκανε ἀκίμα μαλί. Μὰ κι'
ἄν εἶχε δὲν εἶνε ἀπ' αὐτοὺς ποὺ δίνουν εὔκολα.

Καὶ σὰ μισθιφόρος τοῦ παλιοῦ καιροῦ, σταμάτησε σὲ
μιὰ γωνιὰ τοῦ δρόμου καὶ μέτρησε τὴν πληρωμὴ ποὺ πήρε
γιὰ νὰ ὑπερετήσει τὸν αὐθέντη του.

Καμιά γεναιοδωρία! Οι λίρες ήταν εἴκοσι πέντε...
Πούλησε τὸ σπαθί του γιὰ εἴκοσι πέντε λίρες!

— Μπά! Καλές κι' αντές.

— "Αν τοὺς μιλούσατε ἔσεῖς! ἔλεγεν στὸν πρόεδρο δὲ Σπήλιος τὸ ἀπόγεμα καθισμένος ἀπέναντί του. "Αν τοὺς φωνάζεις ἐδῶ σιδὸν γραφεῖο σας νὰ τοὺς ὑποδείξετε τὶ πρέπει νὰ κάνουν γιὰ τὸ καλὸ τῆς Ἀδελφότητος! Σᾶς σέβονται ἔσας..."

— "Ησίχασε... Δὲν εἶνε καὶ τόσο εὔκολα αὐτὰ ποὺ ζητᾶς Θέλεις νὰ μὲ κατηγορή τουν γιὰ ἀντιδραστικό; Πρέπει πρῶτα νὰ ρωτήσω ἀπ' δξώ - ἀπ' δξώ, νὰ ἔξετάσω, νὰ μάθω... Θὰ κάνω ὅτι μπορέσω νὰ σὲ κρατήσω κοντά μου.

"Ο Σπήλιος θάρσει κάτω. "Έκανε μάλιστα καὶ νὰ χιουγέλα εις μὴ ἔνοιωσε πάλι μέτα του ἔκεινο τὸ δάγκωμα.

— Γὰρ ξέρεις... κάνω ὅτι μπορῶ..."

"Ο Για τοιαύδης, δὲν ἔλεγε τὴν ἀλήθεια. Λυπόταν βέβαια τὸ φίλο του μὰ σὰ νὰ φοσταν ν' ἀντιδράσει στὴν κατάσταση ποὺ δημιουργήθηκε. "Επειτα δὲν ἔνοιωθε τὴν ἀνάγκη νὰ τὸ κάνει. "Ο γενικὸς γραμματέας δὲν τὰ κατάφερνε πιά. "Άλλοτες κάτι ἔτινε, σήμερα δύμως τὰ θαλάσσινε. Μὲ τὸ πιαριμικὸ τὸν δημιουργοῦνσε ζητήματα καὶ τὸν στενοχωροῦνσε. Προτιμώτερος δὲ Σταῦρος. "Έξυπνος, μοδωρωμένος καὶ δουλευτής, καθὼς λένε. "Ενας πολύτιμος συνεργάτης. «Ναι μὰ ἔτικίνδυνος» σκεφτόταν μὲ κάποια ἀνησυχία, ποὺ δὲν τὸν ἀφήνε ποτέ. Σκάνταλο! "Έχει μαζέψει γύρω του δῆλα τὰ νέα μέλη καὶ κάμποσα ἀπὸ τὰ πιλιά. Τί νὰ κάνει; Τί νὰ κάνει; Οὐτέ σκουντοῦντε τὰ πιάματα μπροστά οὔτε ἀποφάσῃς νὰ τὰ σταματήσει. Τὸ ἄρηνε μὲ κάποιο δισταγμὸ νὰ τραβήξουν τὸ δρόμο τους. «Καλύτερα δὲ Σταῦρος!.. ψιθύριζε τὴ μιὰ στιγμή. Μαζύ του τούλαχιστον, θὰ μπορέσω νὰ ξεκουραστῶ... Γλήγορα διωρὶς ἔδιωχνε αὐτὴ τὴ σκέψη... Μπά! γιὰ νὰ μοῦ ξεμυαλίσει τὰ μέλη καὶ νὰ σηκώσει δικῇ του παντιέρα. Καλὸς καὶ πρωκτομένος μὰ δὲ μᾶς κάνει. Προτιμώτερος δὲ ἄλλος κι' ἄς τὰ περιμένει δῆλα ἀπὸ τὰ κέραια μου. Θάχω τὸ κεφάλι μου ήσυχο Μόνι εἶνε ἀφοσιωμένος.

— Θὰ κάνω ὅτι μπορέσω! είτε θερμὰ στὸ Σπήλιο τὴ στιγμὴ ποὺ τοιμαζόταν νὰ βγεῖ, "Εννοια σου...

"Οταν ὅμως ἡ πόρτα ἔκλεισε πίσω του, ξανάπεσε στὴν προτεινή του ἀναποφασιστικότα.

"Αργά, ὁ Σπήλιος γύρισε σπίτι του. Οὗτε ἡ γυναικα του οὔτε ἡ κόρη του, ἵταν ξύπνιες. Σκοτάδι βασίλευε στὴν τραπεζαρία κι' οἱ κρεβατοκάμαρες κλειστές. «Οχι δὲν πρέπει νὰ τὴν ξυπνήσω, ψιθύρισε ἀνοίγοντας μὲ προφύλαξη τὴν πόρτα τῆς κρεβατοκάμαρῆς του. Εἶνε τόσο κουρασμένη. Κι' ὅμως τὴ στιγμὴ ἔκεινη εἶχεν ἀνάγκη ἀπὸ ἔνα δικό του ἀνθρωπο νὰ καθήσει δίπλα του καὶ νὰ τὸν ἀκούσει προσεχτικά. "Οχι πὼς ἔχασε τὸ θάρρος του ὁ Σπήλιος —δὲν εἶνε κανένα παιδιάρει!—μὰ γιὰ νὰ ξαλαφώσει καὶ νὰ μπορέσει νὰ κοιμηθεῖ. Γδύθηκε δπως ὅπως, ἄναψε τσιγάρο καὶ βγῆκε στὸ μπαλκόνι. Κανένας. Τὰ παράθυρα τῶν ἀντικρυνῶν σπιτιῶν, σκοτεινὰ κι' αὐτά. Μονάχα ἔνα, λίγο μακρυνό, ἵταν κλειστὸ καὶ φωτεισμένο ἀπὸ μέσα. "Ω! πόσο μᾶς τραβοῦν, ιὰ παράθυρα ποὺ φωτίζονται ἀπὸ μέσα! Τὸ δημαρχιακὸ φανάρι ἔφεγγε τόσον ὠχρά, τόσο θαμπά ποὺ θὰ ἔλεγε κανεὶς ποὺ ἔφεγγε γιὰ τὸν έαυτό του. Οἱ δρόμοι ἔημοι. Ποῦ καὶ ποῦ, μακρινὰ περιπατήματα. Τὸ γοργὸ πέρασμα ἐνὸς αὐτοκίνητου ἢ μιᾶς ἄμαξας τὸν πείραζε στὰ νεῦρα.

"Αναψε ἄλλο τσιγάρο καὶ προσπάθησε νὰ συγκεντεωθεῖ. Μπά! δὲν εἶνε ἀπὸ κείνους ποὺ παραδίνουν τὰ δπλα... Δὲ ς' ἀκούσον ποτὲ ἀπὸ τὸ στόμα μου τὴ λέξη: κοπιάστε! "Η ἀλήθεια εἶνε πὼς τράβηξαν μὲ τὸ μέρος τους κάμποσους φύλους μου... τὶ λέω... μερικοὺς μόνο. Μοῦ μένουν ὅμως οἱ καλλίτεροι... "Ο Σερατῆς, ὁ Στιάθης, ὁ Περικλῆς, ὁ Βασίλης.. καὶ ξακολούθησε νὰ μετρᾷ μὲ τὸ νοῦ του. "Εδηξε καὶ τὸ βήξιμό του ἀντήχησε πέραι στὴν ήσυχία. "Υποπτοι; οχι, δὲν ὑπάρχουν πιὰ ὑποπτοι. Τοὺς ξέρομε. "Ισως ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ποὺ ὁ Νικόλας δὲν πῆγε ἀκόμα νὰ δεῖ, μὰ εἶνε ἀπὸ τοὺς σίγουρους αὐτοί. "Εἰουν φιλότιμο καὶ δὲ ς' ἀφίσουν τὰ πετεινάρια νὰ καθήσουν στὸ σθέρκο τους. Ποτὲ δὲν τοὺς ἔκαναν παρέα, ποτὲ δὲ μίλησαν σοδαρὰ μαζύ τους. Πῶς εἶνε δυνατὸ νὰ τοὺς ψηφίσουν!

· "Ακούσε μακρινές κουδέντες καὶ γύρισε τὸ κεφάλι.
· Ήταν μία παρέα ἀπὸ τέσσερις πέντε ποὺ μιλοῦσαν ζυηρά.
Σταματοῦσαν κάθε δέκα βήματα, καὶ χειρονομοῦσαν. Στα-
ματοῦσαν τόσο συχνὰ που ὁ Σπήλιος γιὰ μιὰ στιγμὴ νό-
μισε πῶς δὲν προχωροῦσαν διόλου. Ἐπὶ τέλους πλησία-
σαν. Ξεχώρισε φωνές... λέξεις... χειρονομίες. Μιὰ ὑποψία
σὰν ἀστροπὴ πέρασε ἀπὸ τὸ νεῦ του. Πετάχτηκεν δρυιος.
Μήπως ἔρχονται γι' αὐτόν; Μήπως εἶνε δικοί του; Κα-
νένα εὐχάριστο νέο; Ἐσκυψε καὶ πάλι ἀπὸ τὸ μπαλκόνι
ν' ἀφουγκραστεῖ. Ή παρέμ σταμάτησε λίγη λεπτὰ μποστά
στὸ σπίτι κι' ἐπειτα πέρασυν χωρὶς νὰ γυρίσουν τὸ κεφάλι,
χωρὶς νὰ τοῦ γνέψει κανείς. Ηέταξε νευρικὰ τὸ τσιγάρο, ἔχ-
λεισε τὴ μπαλκονόπορτα κι' ἔβησε τὸ φώς. Πήγε κι' ἐπεσε.

Σκεπάστηρε καλὰ κι' ἔλεισε σφιχιά τὰ μάτια γιὰ ν'
ἀποκοιμηθεῖ. Γιὰ πολλὴν ὅρα πλανήθηκε στὸ χάος τῶν
κλειστῶν βλεφάρων. Τὰ δράματα σὰν πολύτιμες πέτρες,
ἀστραρταν καὶ φώτιζαν μιὰ μόνη μορφή: ἔκείνου!
Ο ὕπνος δὲν ἔρχόταν οὔτε προμηνοῦσε τὸν ἔρχομό του.
Απὸ τὸ πολὺ στίψιμο τὰ βλεφάρα κυριάστηκαν κι' ὁ
Σπήλιος προτίμησε νὰ τ' ἀγοίξει. Πόσο ἀπάλὸ ήταν τὸ
σκοτάδι τῆς κάμαρης! Μέσα σ' αὐτό, οἱ διωγμένες ἔν-
νοιες νὰ γυρίζουν κοντά μας σὰν ἀνεπιθύμητες συντρό-
φισσες, τὰ μαῦρα διως δράματα, ἀλιργεύουν. «Μ' ἀ-
νοιχτὰ μάτια» σκέφτηκε, θὰ σένει ἡ μορφὴ ἔκεινοῦ καὶ
τῶν φύλων του. Τὸ φῶς τοῦ δρόμου τρύπωνε ἀνάμεσα στὶς
γούλιες καὶ ξάπλωνε στὸν τοῖχο φωτεινὲς λουρίδες. Πάνου
κεῖ ἀνάπταψε τὸ βλέμμα του μερικὲς στιγμές, σὰν παιδί,
χωρὶς νὰ συλλογίζεται ίποτα.

"Ἐν' αὐτοκίνητο πέρος. Οἱ φωτεινὲς λουρίδες, σὰν
πουλιά φτερούγισαν στὴν ἄλλη ἀ·ι·ῳῃ τοῦ τοίχου καὶ γύρι-
σαν πάλι στὴ θέση τους. Σιγά σιγά, δ τοῖχος αὐτὸς γιό-
μισε πουλιά ποὺ ἔπιαζαν πετεινάρια. "Ολα είχαν τὸ
ποόσωπο τῶν ὑποψηφίων. Στὴ μέση, αὐτός, δ ἔχτρος.
"Ωτιον ν' ἀνοιγοκλείσει τὰ βλέφαρα, δ Σταῦρος πήρε τὸ
κανονικὸ σχῆμα ἀνθοώπου καὶ στάθηκε ἀγνάντια του. Τὸν
κύτταρος σὰ νὰ μὴν ἔδινε σημασία στὴν παρουσία του. Τί
ἀναίδεια! Μέσα στὸ σπίτι του! "Ἐνα μικρὸ τραπεζάκι
ποὺ βρισκόταν κεῖ μέσα μάκρυνε, ἀξαφνα καὶ φάρδυνε.
"Ἐγινε ἵδιο μὲ τὸ μεγάλο τραπέζι τῶν συνεδριάσεων τῆς
Ἀδελφότητας. Μά... ποῦ βρίσκεται λοιπόν; Στὴν κρεβα-

τοκέμπορή του ή καὶ κάτου; Τώρα διακρίνει τὸν πρόεδρο καθισμένο στὴ μέση καὶ γύρω του οἱ σύμβουλοι. Ὁ Σπήλιος φύγει μιὰ ματιὰ στὴν καρέκλα δεξιὰ στὸ Γιαμαλίδη: εἶνε ἄδεια. Ἀφήνει στεναγμό. Ἀνακουφίστηκε. Σηκώθηκε — ἔτσι τοῦ φάνηκε — καὶ πήγε νὰ καθήσει στὴ «θέση του». Θὰ τρέχει κάτι πολὺ σοβαρὸ γιατὶ ὅλα τὰ πρόσωπα ἔχουν ἐπίσημο ὑφος. Πλησιάζει καὶ ἀπλώνει τὸ χέρι του στὴ φάρη τοῦ καθίσματος. Τὴν ἴδια στιγμὴ διακρίνει τὸ Σταυρὸ — τὸν εἰχε λησμονήσει — νὰ προχωρεῖ, καὶ νὰ πιάνει τὴν καρέκλα φύγοντάς του μιὰ ματιὰ ὅλο σαρκασμό, μιὰ ματιὰ ποὺ ἔλαμψε στὸ σκοτάδι περισσότερο ἀπὸ τὴ φωτεινὴ λουρίδα. Ἐπειτα τὸν εἶδε «νὰ κάθεται» στὴ θέση του χωρὶς δισταγμό... Κι' οἱ ἄλλοι; Τὸν ἄφησαν! Κανένας δὲ σηκώθηκε νὰ τὸν ἐμποδίσει. Ἐξέτασε καλὰ τὰ πρόσωπα ποὺ ἔβλεπε. Κανένας! "Ολοι χαμογελούσαν. Ὁ Σπήλιος σταμάτησε μὲ ἀγωνία στὸ πρόσωπο τοῦ προέδρου. Κι' αὐτός! Γελοῦσε κι' ὁ Γιαμαλίδης μαζὶ μὲ ταὺς ἄλλους! Αὐτὸς ὁ φίλος του, ὁ ὑποστηριγτής του! Δὲν εἶνε δυνατό... ὅλα εἶνε σκηνοθετημένα... Γίνονται γιὰ νὰ τὸν πειράξουν. Κι' ὅμως ὁ ἄλλος τόλμησε νά... βάλει χέρι στὰ βιβλία. Καμιὰ φωνὴ δὲν ἀκούστηκε. Ἐκεῖνος πήρε χαρτί... τοιμάπτηκε νὰ γράψει... "Οχι... ἀρχίζει νὰ διαβάζει τὰ πρωτικά, γραμμένα μὲ τὸ χέρι του Σπήλιου. «Λοιπόν; Δὲ λέτε τίποτα, γιὰ τὴν ἀναίδεια; Νὰ σὲ δῶ Γιαμαλίδη... Τώρα θὰ δείξεις ἂν εἶσαι φίλος... Ἐμπρός! Ὁ πρόεδρος χιύπησε τὸ κουδουνάκι καὶ ὅλοι σοβαρεύτηκαν. "Η συνεδρίαση ἀρχίσε...

Πέταξε τὸ σκέπασμα καὶ σηκώθηκε καθιστὸς στὸ κρεβάτι: Κι' ἐγὼ ποὺ νόμιζα πώς μ' ἀνοιχτὰ μάτια δὲν διαιρεύεται κανείς! Δὲ θυμᾶμαι ποτὲς νὰ δινειρεύτηκα στὸ ξύπνιο μου. Τί κουταμάρα νὰ πιστέψω πώς... Ὁ Νικόλας κι' ὁ Ἀλέκης τοὺς ἔχουν ταράξει κι' ἐγὼ κάθομαι καὶ φαντάζομαι...

Μπά! Ξανάπεσε, γύρισε ἀπὸ τὸ ἄλλο πλευρὸ καὶ ἐπὶ τέλους ἀποκοιμήθηκε. Ήταν ἔνας ὕπνος σκοτωμένος, δλος ὁράματα χειρότερα ἀπὸ τὰ πρῶτα.

Κόσμος πολὺς στὴ μεγάλη αἴδουσα τῆς Ἀδελφότητας. Ἐθνικὴ γιορτή. Ὁ πρόεδρος μὲ τὴ μακριὰ του — καὶ κάπως ἀσιδέρωτη — ρεντιγκότα, ὑποδέχεται τὰ μέλη καὶ τὶς χυναῖκες τους. Οἱ ἐπίσημοι, ὅπως πάντα, δὲν ἔφιν-

σαν ἀκόμα. Δίπλα του — μὰ ποιὸς εἶναι κείνος πεύ πηγαίνει περήφανα δίπλα του μὲ τὴ γαλάζια κορδέλα στὸ μπράτσο; Ἐκεῖνος! Πάλι ἔκεινος! Χαμογελώντας χαιρετᾶ δεξιὰ κι' ἀριστερά. «Ἄχ! τὸ παιχνίδι συνεχίζεται πολὺ δσκημα. Ξέρω καλὰ πώς οἱ ἄλλοι σύμβουλοι δὲ συμφωνῶνται μαζύ του... δὲν τὸν θέλουν... δὲν τὸν χωνεύουν. Φτάνει νὰ φέξει κανεὶς μιὰ ματιὰ στὸ πρόσωπό τους... ἀ... χά... Νὰ κι' δὲ πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητας ποὺ φιθάνει κι' αὐτὸς ἀργά, νὰ κι' δὲ πρόξενος μαζὺ μὲ τοὺς δυὸς ὑποπρόξενους. Τοὺς ὑποδέχεται δὲ Γιαμαλίδης μαζὺ μὲ τὸν... ἄλλο. Μὰ ποῦ εἴμαι γώ; ποῦ είμαι γώ; Ψιθυρίζει προσπαθώντας ν' ἀνακαλύψει τὸν ἑαυτό του. Ἰσως ἀπουσιάζω! Μόνον ἐγὼ ξέρω νὰ φερθῶ μὲ τοὺς ἐπίσημους! Σούτ! Σούτ! δὲ πρόεδρος ἀρχίζει καὶ μιλεῖ. Τὶ ἀνακούφιση! Ἀκούει ἐπὶ τέλους τὴ φωνή του. Μιλεῖ γιὰ τὴ σημασία τῆς ἡμέρας αὐτῆς, γιὰ τὸν πρόοδο τῆς ἀδελφότητας, δύτις τότε, δύτις πάντα... Ἡ μπόρα πέρασε. Τὸ πετεινάρι δύμως δὲν ἔννοει νὰ μείνει ἥσυχο. Προχωρεῖ λίγα βήματα καὶ τολμᾷ — ποιὸς θὰ τὸ πίστενε! — νὰ προσθέσει δυὸς λόγια. Πῶς! Γιατὶ ἀκούνει προσεχτικὰ τὸν ἀνθρωπὸ ποὺ παιδιάριζει; Γιατὶ δὲ γελοῦν; Μπά! Ἐνθουσιάζονται καὶ χειροκροτοῦν. Ἀξαφνα δὲ πρόσθδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητας, σηκώνεται καὶ — πρωτάκουουστο—σφίγγει τὸ χέρι τοῦ Σταύρου μπροστά σὲ δλους. Τὸν παίρνει ἰδιαιτέρως καὶ τοῦ κουβεντιάζει — αὐτὸς δὲ τόσο ἐγωϊστής — μὲ φιλικὸ ψῆφο. Τὶ τοῦ λέει; τὶ τοῦ λέει; — Μ' ἀσέσει δὲ τρόπος ποὺ σκεπτόσαστε... Είστε τόσο θετικός! Βλέπετε τόσο καθαρὰ τὸ ζήτημα! Σᾶς συγχαίρω...» Πῶς! Γιατὶ τόσες τσιριμώνιες; γιατὶ τόση σημασία; Γιατί; Γιατί;

Πετάχτηκε λαχανιασμένος. Σκούπισε τὸν ἰδρῶτα ποὺ ἔτρεχε ἀπὸ τοῦ μέτωπο καὶ τὸ λαιμό του. Τὰ μάτια του ζήτησαν τὴν παρηγοριὰ τοῦ φωτὸς στὸν ἀντικρινὸ τοῖχο. Μὰ οἱ φωτεινὲς λουρίδες δὲν ὑπῆρχαν πιὰ ἔκει. Σένεαν μαζὺ μὲ τὸ φανάρι τοῦ ἀπέναντι πεζοδρόμιου, μαζὺ μὲ τὴ νύχτα. «Οξω γλυκοχάραζε...

Τὸ ἄλλο βράδυ — Σαββατόβραδο.

Ζωηρὴ κίνηση μέσα στὴ μεγάλη αίθοισα τῆς Ἀδελφότητας. Μερικοὶ κουβέντιαζαν, ἄλλοι παίζανε τάξι

κι' ἄλλοι — λίγοι αὐτοὶ — διάδαξαν ἐφημερίδα. "Υπῆρχαν καὶ ξένοι, φίλοι τοῦ Σπήλιου ποὺ τὸν καρτεροῦσαν νάρθει. Μαζύ τους κι' δὲ Ἀλέκος μὲ τὰ φρύδια κατεβασμένα, ξτοιμός γιὰ καυγᾶ. "Ο Σταῦρος ἀνεξοκατέκαινε μὲ τὸ Γιαμαλίδη κουδεντιάζοντας. "Ο πρόεδρος, χωρὶς νὰ χάσει τὴν αἰσιοδοξία του — αὐτὴ δὲ ήταν ἡ δύναμή του — ξγινε τελευταῖα αἰνιγματικός. Μιλούσε γάρ ορηματιστήριο, γιὰ πολιτική, γιὰ σκανταλάκια, ἀλόφειγε δύμως νὰ κάνει λόγο γιὰ τὰ «ζωτικὰ ζητήματα τῆς Ἀδελφότητας». Τὸ ἀγαπητό του θέμα δὲν τὸ ἔθιγε πιά.

"Ο Σταῦρος καιγόταν γιὰ δράμη. "Αν ήταν στὸ χέρι του, θὰ τὸ ἀναλάβαινε δῆλα μόνος του. Μὰ η λογική τὸν συμβούλευε νὰ φυλάξει τὴν ὅρεξή του.

Τὸν κατηγοροῦσαν πὼς σχόλευε νὰ ἐφαρμόσει κεῖ μέσα δσα ἔμπαθε στὸ Παρότοι, μὰ δὲν ήταν δὲ καὶ τόσο οὐτοπιστής. "Ηξερε πὼς ἔπρεπε ν' ἀρχίσει σιγὰ οιγά. Λογάριαζε νὰ μὴ τοὺς ἀναφέρει τὰ σφάλματά τους. Οὕτε καν νὰ τοὺς θυμήσει πὼς ἔχουν ἐλαττώματα. Διάθολε! "Αφοῦ τὰ λησμονοῦσε τόσο πολὺ δὲ πρόεδρος πὼς ήταν δυνατὸ νὰ τοὺς τὰ θυμήσει αὐτός! Πρὸς τὸ παρόν τουλάχιστον. "Αργότερα βλέποντε. "Ήταν τόσο λογικός, τόσο ἀπλός, τόσο γλυκομίλητος ώστε θὰ ἔχρισκε πολλοὺς πρόθυμούς, γύρω του. Καὶ τὶ ἀλλαγές, τὶ καλλιτερέψεις δὲ σκεδίαζε! «Θὰ δεῖτε... σκεφτόταν, λίγη υπομονή! » "Ενα συννεφάκι περνοῦσε συχνὰ ἀπὸ τὸ μέτωπό του, μὰ τὸ ἔδιωχνε. «Θὰ τοῦ στοιχίσει πολύ, γέρος ἀνθρώπος είνε... Θὰ μὲ μισήσει πάλιστα, δσο ποτὲ δὲ μίσησε ἔχτρό του. Μὰ τὶ νὰ γίνει! Δὲν μποροῦμε ν' ἀφήσουμε τὴν ἀδελφότητα στὰ χέρια του ὥσπου νὰ κλείσει τὰ μάτια! Δὲν μποροῦμε νὰ ἴκανοποιοῦμε ὡς τὸ τέλος τὸν κούφιο ἐγωῖσμό του. "Ισόθιος γενικός γριψματέπεις, πουνθενὰ δὲν ἀκούστηκε. "Ας τὸ πάρει ἐπὶ τέλους ἀπόφαση! »

"Ο Σπήλιος πρόσθαλε στὴν πόρτα. Καλησπέρισε καὶ πῆγε στὸ τραπέζακι ποὺ κάθονταν οἱ δικοί του— δεξιά. "Αριστερὰ ήταν συναγμένοι τὸ βράδυ ἐκεῖνο δὲ Σταῦρος μὲ τοὺς φίλους του: τὰ νέα στοιχεῖα ποὺ ζητοῦσαν νὰ δρυῆσουν καὶ νὰ σπάσουν τὴν παραταξὴ τοῦ παλιοῦ συμβουλίου. "Ο Σπήλιος πρόσφερε μερικὰ λόγια πολὺ ταραγμένα. "Η προσπάθεια νὰ κρύψει τὴν ταραχή του, τὸν πρόδοντα περισσότερο. Γρήγορα σηκώθηκε. "Εριξε μιὰ μα-

τιδί μὲ σημασία στὸν πρόεδρο, σὰ νὰ ήθελε νὰ τὸν κάνει ὑπεύθυνο γιὰ δτι κι' ἀν τρέξει. Ἐπειτα γύρισε στοὺς ἄλλους κι' ἀφῆσε τὸν ἔαυτό του νὰ ξεσπάσει. Μὲ φωνὴ ποὺ προσπαθοῦσε νὰ κάνει ἐπικλητική, μὲ λόγια βαριά, παρουσίασε τὸν κίντυνο ποὺ σὰ σπαθὶ κρεμόταν πάνω στὸ κεφάλι τῶν ἀγαπητῶν μελῶν. Ἐκανε περιφρονητικὸ ὑπαινιγμὸ γιὰ τοὺς τολμηροὺς «ἐν τῇ ἀγνοίᾳ των», νέοις ποὺ εἶχαν τὴν ἀφέλεια νὰ ὑποβάλουν ὑποψηφιότητα... Θύμησε τὰ δικαιώματα τῶν παλιῶν ποὺ ἐμόχτησαν ὕσπου νὰ φέρουν τὴν Ἀδελφότητα στὸ ζηλευτὸ σημεῖο ποὺ βούσκεται σήμερα. Ποῦ καὶ ποῦ σταματοῦσε γιὰ νὰ διαβάσει τὴν ἐντύπωση τοῦ Γιαμαλίδη καὶ τῶν ἄλλων. Βλέποντας τὴν ἀπάθειά τους, ξόρκισε τὸν πρόεδρο νὰ σηκωθεῖ, ὅπως ἔκανε πάντα στὶς κρίσιμες στιγμές, καὶ νὰ μιλήσει ὁ Ἰδιος. Τὸν ξόρκισε μὲ τὰ πιὸ ζωηρὰ λόγια, νὰ τοῦ ἀπαντήσει, ἀν εἶχε δίκιο, γιατὶ δὲν μπορεῖτε νὰ ὑποφέρει αὐτῇ τους τὴν σιωπὴν.

Ἄπὸ τὴν θέση του ὁ Σταῦρος, ἀκούγε προσεχτικά. Ἡταν στιγμὲς ποὺ τοῦ ἐρχόταν νὰ πεταχτεῖ καὶ μὲ πέντε πυρωμένα λόγια νὰ τὸν τσουρουφλίσει. Δὲ χρειάζονταν περισσότερα γιὰ νὰ κλείσει τὸ στόμα τοῦ κούφιου αὐτοῦ ἀντίπαλου. Σὲ ἄλλες στιγμὲς τοῦ ἔρχονταν γέλοια. τέτοια ποὺ ἀν ἀρχῆς δὲ θὰ μποροῦσε νὰ σταματήσει. Μέοσα στὸν καγχισμὸ τοῦ ἡταν εὔκολο νὰ πνίξει τὴν μάταιη φλυαρία, μὰ δὲν ἥθελε. Δὲν ἡταν ἀντοίκιο τέτοιο κάμωμα. Συγκρατιόταν ὅσο μποροῦσε. Ἐπαιζε μὲ τοὺς κόκους ἐνὸς μικροῦ κομπολογίου ποὺ πῆρε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Ἀντρέα. Ἐπὶ τέλους ὑψώσει τὸ βλέμμα. Ὁ Σπήλιος ἡταν κίτρινος καὶ τὸ μέτωπό του γιάλιζε ἀπὸ τὸν ἵδρωτα. Τὰ χαρακτηριστικά του χαλασμένα. Σὰ νὰ τεντώθηκε τὸ πετσὶ πάνω στὰ κόκαλα τοῦ προσώπου κι' ἔπειτα σὰ νὰ ἔσκασε. Ἡταν γιομάτο ρωγμές. Τὰ μάτια του κόκινα, ὅχι πλέον ἀπὸ θυμό, μὰ ἀπὸ ἀπελπισία. Θὰ ἔλεγε κανεὶς δτι τὰ κόκινα ἔκεινα μάτια συγκρατοῦσαν δάκρυα. Πρόδιναν, χωρὶς νὰ θέλουν τὴν τοικυμία ποὺ τὸν ἔδερνε μ' ὅλο ποὺ ἡ παραμορφωμένη φωνὴ του, προσπαθοῦσε νὰ ξεγελάσει γιὸ τὸ ἐνάντιο. Ὁ Σπήλιος, ὑπερασπιζόταν μὲ πάθος, χωρὶς λογική, ὅτι πιὸ πολύτιμο εἶχε, ὅτι περισσότερο ἀγάπησε: Τὴ θέση του! Ἡταν μιὰ ἀπὸ τίς... μεγάλες στιγμὲς τῆς ζωῆς του. Ποῦ καὶ ποῦ κόκινα σύννεφα τοῦ σκέπαζαν τὰ

μάτια μᾶς ή ζαλάδω περνοῦσε καὶ τὰ λόγια ἀνέβαιναν καθαρότερα.

— Πονῶ τὴν ἀδελφότητα κύριοι, γιατὶ κανένας ἀπὸ σᾶς δὲν ἔρει πόσο ἐργάστηκε ἐγὼ μὲ τὸν πρόεδρο στὴν ἀρχή... Πονῶ τὴν ἀδελφότητα γιατί...

Λίγο ἀκόμα καὶ οἱ λυγμοί, παραμερίζοντας τὰ λόγια, θ' ἀναπτηδοῦσαν σὰν ἀπὸ δόμητική κοήνη. Τὰ λόγια ἔγαιναν θεομά, χρωματισμένα, σὰ φλόγες, ἀσυνάρτητα. Τὰ κείλη του ἔτρεμαν ἐλαφρὰ ὅπως παχειὰ φύλλα στὸ δυνατὸν ἄνευτο. Τὰ δάχτυλά του ἀνοιγόκλειναν ἀπὸ τὴν νευρικότητα. Καὶ αὐτὴ ἀκόμα ἡ στάση του, ἀπὸ τὴν προσπάθεια μὴν προδοθεῖ, ἥταν ψεύτικη. Τώρα πιὰ ἡ ματιά του ἱκέτευε φίλους κι' ἔχτροις.

‘Ο Σταῦρος τὸν ἀνουγε ταραγμένος κι' δ' ἵδιος. Θυμός, εἰδωνία, πεῖσμα ἐξ ιτμίστηκαν. ‘Ως κι' αὐτὴ ἡ δραστηριότητα γιὰ «κοινωφελῆ» δράση. Δὲν ἔθλεπε πιὰ τὸ ματαιόδοξο ἀντίτιτο, δὲν ἔθλεπε τὸν πιλιὸ ποὺ ἔπρεπε νὰ παραμερίσει μπροστά του, παρὰ τὸν ἀρωστο καὶ τὸν πονεμένο. ‘Απὸ τὴν θέση του ἀκουγε τὸ χτῦπο τῶν φτερῶν τῆς ἀπελπισίας του.

«Τί πόνος! ψιθύρισε. ‘Ο δύστυχος! Τί θὰ γίνει χωρὶς τὴν θέση τοῦ γενικοῦ γραμματέε; Ποιὸς θὰ τοῦ χαμογελάσει; ποιὸς θὰ ὑπεκλιθεῖ; ποιὸς θὰ τοῦ συντρέξει. Κανένα λοιπὸν ἴδανικὸ — ἴδανικό! — δὲ συλεύει μέσα του; Κανένα φώς ποὺ νὰ τὸν παρηγορήσει; Δὲν ὑπάρχει γι' αὐτὸν ἄλλος σκοπός, ἄλλος δρόμος; Τίποτα. Εἶχε μπροστά του ἔνα σακί, χωρὶς περιεχόμενο. Τί πόνος! τί πόνος!

‘Ο Σταῦρος χωρὶς νὰ τὸ κιταλάδει, βρέθηκε δρόμιος. Δέσποσε τὴ συγκίνησή του καὶ εἴπε σχεδὸν ἀτάραχος:

— Σᾶς πιστακαλῶ φίλοι μου νὰ μὲ διαγράψετε ἀπὸ τὸ ψηφιδέλτιό σις. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε βρίσκομαι δῶ ἀπόψε. Είμαι καινούργιας ἀκόμα καὶ οἱ ἐργασίες μου δὲ μοῦ ἐπιτρέπουν ν' ἀσχοληθῶ μὲ τίποτ' ἄλλο. ‘Η ἀδελφότητα χρειάζεται ἀνθρωπο ἀφοσιωμένο, ωριμό καὶ ἀνεξάρτητο. Τὸν ἀνθρωπο αὐτὸ τὸν ἔχετε.

Κι' ἔριξε στὸ Σπήλιο μιὰ ἐκφραστικὴ ματιά.

Γενικὴ κατάπληξη.

Μικρὴ σιωπή.

“Ἐνας θόρυβος ἀκούστηκε κι' ἔνας στεναγμὸς ἔσφυγε ἀπὸ κάποιο στῆθος. ‘Ο Σπήλιος ἀφησε τὸν ἑαυτό

του νὰ πέσει σ^τ ἔνα κάθισμα: Εἶχε σωθεῖ!

— Δὲν καταλαβαίνω τίποτα. εἶπεν ἔνας ἀπὸ τοὺς νέους ὑποψήφιους σουρώνοντας τὰ φρύδια.

— Τί παιδιακίσια καμόματα εἰν^τ αὐτά!

— Καὶ μεῖς νομίζαμε πὼ: εἴχαμε νὰ κάνομε μὲ ἄντρα.

Ξαλάφωσε κι' ὁ Γιαυαλίδης. "Η ἀναπάντεχη αὐτὴ λύση, τὸν ἀνακού, ισε «Γλύτωσε ὁ Σπήλιος, μὰ γλύτωσα κι' ἔγω» σκέρτηκε, Προτιμότερο ἔτσι. Οἱ νεωτερισμοὶ ποὺ ἥθελε ὁ ἄλλος νὰ ἐπιθάλει — καἰδοὶ καὶ ἄγιοι — μὰ δὲν εἶνε γιὰ μᾶς. "Επειτα θὰ μᾶς ζήμιωνε ὁ νέος αὐτός.

Πλησίασε τὸ Σταῦρο καὶ τοῦ ἔδοσε τὸ χέρι.

— Πῶς μπόρεσες καὶ τῶκανες;

— Τὸν λυπήθηκε ἡ ψυχή μου. Δὲν εἶδες; Λίγο ἀκόμα καὶ θὰ σωριαζόταν μπροστά μας...

"Η αἰθουσα τῶν ἑορτῶν πῆρε πάλι τὴν πρωτεινή της ὅψη. Οἱ φωτογραφίες τῶν παλιῶν προεδριῶν τῆς Ἀδελφότητας, κρέμονται πάντα στὴν ίδια θέση, ξειθωριασμένες. Κανένα χέρι δὲν ἀπλώθηκε νὰ τὶς γλιτώσει — ἔστι καὶ πρόσκαιρα — ἀπὸ τὴν ἀμείλιχτη σ' ὅντι ποὺ δῆλο καὶ πύκνωνε. Τίρα πιὰ τὰ μέλη δὲν ἔνοιωθαν τὴ βαρειά σκιὰ τῶν ἀντικούνδων σπιτιῶν ποὺ τοὺς ἔκοβεν τὸ φῶς καὶ τὸν ἀγέρα. "Ισως νὰ μὴν τοὺς στενοχώρησε ποτὲ ὁ Ισκιος τῶν σπιτιῶν αὐτῶν, ίσως νάταν μόνο ἡ ίδεα τους. "Ολι σιγυρισμένα, δῆλα ἡ τυχα, δῆλι σθυσμένα — σὰν πρῶτα σένυμένα.

Γ. ΠΙΕΡΙΔΗΣ